

*Debattartikel av Dan Sjöblom, generaldirektör, Konkurrensverket,
publicerad i Dagens samhälle den 26 september 2013*

Kartellbildningar hot mot välfärden

Konkurrensverket ska under hösten intensifiera jakten på olagliga anbuds-karteller. Ekonomisk analys och statistik blir viktiga verktyg i jakten på hemliga överenskommelser mellan anbudsgivare.

Målet för den svenska konkurrenspolitiken - och därmed för Konkurrensverkets (KKV) verksamhet - är väl fungerande marknader och en effektiv konkurrens som är till nytta för konsumenterna. För att uppnå detta prioriterar vi jakten på karteller och företag som missbrukar sin marknads-makt.

Anbudskarteller och annat otillåtet samarbete mellan leverantörer kan förekomma vid offentliga upphandlingar. Eftersom sådana karteller är hemliga är det ofta svårt att få kännedom om dem. Tips och information från insiders är viktiga källor som lett till att flera anbudskarteller och otillåtna samarbeten har avslöjats. KKV har under flera år arbetat med att utveckla kunskap om ekonomiska analysmetoder för att upptäcka karteller. Nu under hösten intensifierar vi den satsningen i ett projekt som går in på att hitta tecken på karteller på upphandlingsmarknader.

Upphandlingsmarknader är ett riskområde för karteller. Upphandlings-situationen är väl avgränsad och det är ofta lätt att förutse vilka som är intresserade av att lämna anbud i upphandlingen.

Transparensen i de offentliga upphandlingarna innebär också att företagen efter avslutad upphandling lätt kan ta reda på vilka andra aktörer som har lämnat anbud och på vilken nivå. På så sätt kan deltagarna i en anbudskartell följa upp och kontrollera vilka företag som har hållit sig till överenskommelsen. Inom många områden förekommer det upphandlingar med jämna mellanrum och liknande utformning.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Oseriösa företag som har bildat en anbudskartell vet därför att de även på längre sikt kan tjäna på att inte bryta mot kartellöverenskommelsen.

Det finns god tillgång på data om offentliga upphandlingar som kan analyseras på olika sätt.

Vi kommer att leta efter till exempel geografiska eller andra mönster i inkomna anbud, om vissa företag utan någon uppenbar förklaring väljer att lägga bud bara i vissa delar av landet. Dessutom kommer vi att analysera om vissa företag systematiskt undviker att konkurrera med varandra trots att de är verksamma på samma marknad. Vi kommer också att söka efter mönster bland förlorande bud för att leta efter tecken på att företag medvetet "lägger sig" i vissa upphandlingar i syfte att låta en viss konkurrent vinna.

Ekonomisk analys har historiskt inte varit tillräckligt på egen hand för att ta en misstänkt kartell till domstol. Vi ska nu försöka att ytterligare vässa våra verktyg och metoder i jakten på de som fuskar med det allmännas köp av varor och tjänster. Särskilt tillsammans med annan information bör dessa metoder hjälpa oss att få till stånd fler så kallade gryningsräder, oanmälda inspektioner, för att säkra bevis och få fuskarna avslöjade.

Kartellverksamhet är ljusskygg verksamhet och därför är det viktigt för oss att ständigt utveckla nya utredningsmetoder och visa oseriösa aktörer att den svenska konkurrensmyndigheten är en kraft att räkna med.

Dan Sjöblom

generaldirektör Konkurrensverket